

PROGRAM FORÅR 2017

TVÆRPILEN – VESTEGNENS AMATØRARKÆOLOGISKE FORENING

Skaftungepil

FORMANDEN HAR ORDET

Kære medlemmer!

Det forgangne år har i meget høj grad været præget af, at vores kasserer Bente Leweson døde efter kort tids svær sygdom. Bente Leweson har været meget aktiv i Tværpilen i mange år, både som formand, næstformand og kasserer. Bente havde også i mange år lagt et stort arbejde i vikingelandsbyen i Risby. Bente var meget hjælpsom og venlig, og hun var vellidt af alle. Det var også hende, der tog sig af næsten alt med edb i Tværpilen, noget vi andre nu kun med stort besvær er begyndt at få styr på. Det er et stort savn, at hun ikke er her mere. Æret være hendes minde.

I foråret havde vi en vellykket tur til Vordingborgs omegn i egne biler, hvor vi så på jættestuer, langdysser og runddysser i det smukke landskab på Knudshoved odde.

I efteråret var der en vellykket tur til Lejre, men desværre gik noget galt med afholdelsen af det foredrag om Lejre, der var annonceret. Nu kommer det til gengæld i forårssæsonen, se inde i bladet. Vi har igen forsøgt, om vi kunne arrangere en tur til Bornholm i 2017, men den måtte opgives. Til gengæld arrangerer vi en 2-dages tur til Sydfyn, som vi håber rigtig mange vil melde sig til. Der bliver også en en-dagestur til Jelling i foråret med tog. Begge udflugter vil uden tvivl blive interessante. I år deltog vi i frivillighedsdagen i Hedehusene i stedet for i Taastrup, og det forløb meget positivt, vejret var fint og vi fik snakket med rigtig mange mennesker.

Folkeuniversitetet fortsætter som vanligt med spændende foredrag, i år om xxx.

Til slut vil jeg som altid opfordre alle medlemmer til at deltage i så meget som muligt, og helst også prøve at skaffe flere medlemmer!

Ann Welling

BERETNINGER FRA GRUPPERNE

GRAVEGRUPPEN

af Lina Poll

Gravegruppen var i sommeren 2016 med ved en lille udgravning i Tåstrup ved den nye op og nedkørsel ved Holbækmotorvejen.

Der blev fundet rester af et hegnsforløb, der viste sig at hænge sammen med et hegnsforløb ved Helgeshøj, der blev gravet for en del år siden.

Der var vi også med sammen med Tom Giersing. Det var en spændende udgravning, der viste sig at være fra yngre stenalder.

Der blev fundet ca. 130 skafttunge pilespidser.

Det største fund på Sjælland.

Tværpil

Der var enkelte andre fund, tværpile, enkelte potteskår og få forskellige stenredskaber. Kroppedal har haft mange flere udgravninger, hvor vi dog ikke har været med.

Skafttungepil

DETEKTORGRUPPEN

Af Nina Bech

Forsøget på at finde egnede områder til detektorsøgning har desværre ikke lykkedes i eftersommeren og efteråret, dels på grund af vand på marken, for højt græs og andre problemer, men der har været et par tilbud fra Kroppedal Museum i løbet af året. Det er ønskeligt om nogle deltagere fra detektorgruppen kunne give bud på mulige områder. Det og andre spørgsmål kan vi tage op på et møde i januar. I hører nærmere.

Det har været spændende at følge de enkelte medlemmers fund på Facebook. Et af dem har særligt vakt min interesse. Det er Kurt Herskinds medalje. Kurt skriver, at han har fremlyst medaljen, men ingen har kunnet hjælpe. Fundet er selvfølgelig afleveret til Kroppedal Museum, som har sendt det videre til Nationalmuseet til Danefævvurdering. Danefævvurdering tager tid. 2-4 år skriver Kurt. Det må da kunne gøres på kortere tid, tænkte jeg. Bogstaverne i medaljens kant kunne med lidt god vilje give teksten: TIL MINDE OM VÆDDERENS HJEMKOMST. Seniorforsker på Nationalmuseet Møntsamling, Helle Horsnæs, havde nyligt holdt FU-foredrag hos Tværpilen, så jeg kontaktede Helle, som desværre ikke kunne hjælpe mig videre. Googlesøgning på Vædderen og medalje gav: Søværnets inspektionsskib, væsentligst på Færøerne og Grønland. Videre blandt adskillige muligheder stødte jeg på Marinens Bibliotek. Her sagde man, at en mulighed kunne være inspektionsskibet Vædderen, som blev ombygget til at rumme Galathea-3 ekspeditionen. Hvis jeg sendte Kurts billede af medaljen, ville bibliotekaren vise det til biblioteksgæster, som muligvis kunne give oplysning om medaljens historie. En søgning på Galathea-3 fortalte, at Det Kongelige Danske

Geografiske Selskab stod bag ekspeditionen; endvidere at en Galatheamedalje var indstiftet i 1916 og udført i sølv. Ja, ja, vores medalje ser godt nok noget brun ud! Men jeg mailede til selskabet 23/11, vedhæftede Kurts billede af medaljen, skrev dens historie hos Tværpilen og spurgte, om selskabet kunne hjælpe med oplysninger om vores medalje og eventuelt et uskadt billede af deres medalje, hvis det er den samme som vores. Jeg fik svar samme dag, at de undersøger sagen!

Fortsættelse følger, da teksten til Program forår 2017 skal afleveres inden 1. december.

Kurt Herskinds medalje

FOREDRAG

KONGERIGET DANMARK OG LEJRE

Foredrag ved museumsinspektør Tom Christensen, Roskilde museum

Onsdag den 1. februar 2017 kl. 19.30

Taastrup medborgerhus

I efteråret 2016 gik dette foredrag desværre i vasken på grund af forskellige misforståelser, men denne gang får vi det!

I de islandske sagaer og danske krøniker er Lejre ikke blot en kongsgård, men kongsgården i vikingetidens Danmark. Den første Lejrekongehed Skjold, han var Odins søn og sendt til Danmark for at samle folket. Han blev

stamfader til en kongeslægt – Skjoldungerne. Der var andre konger og kongsgårde, men det var Lejre, der var den vigtigste, og det anerkendes, at den, der sad her, var Danmarks konge. Med andre ord begynder historien om kongeriget Danmark i Lejre.

I arkæologisk sammenhæng ses monumentale halbygninger, gravhøje, skibssætninger og rige fund gennem godt 500 år (500-1000 e.Kr.) i landskabet omkring Lejre. Passende rammer for en konge eller fyrste. Men de fysiske levn fortæller ikke om personer og begivenheder, og de skriftlige kilder bygger på sagn og myter. Beretningerne om Lejrekongerne kan derfor ikke bruges til at skrive historie, om hvem der boede her og hvilke begivenheder, der fandt sted.

Så hvad er sandt, hvad er sagn, og hvad kan de arkæologiske fund berette.

Lille Odin-statue fundet ved Lejre

VIKINGERNES REJSER TIL NORDAMERIKA.

Foredrag ved Jette Arneborg, museumsinspektør, seniorforsker på Nationalmuseet.

Onsdag den 5. april kl. 19.30 til ca. 20.30 i

Taastrup Medborgerhus

De velkendte sagaer om Erik den Rødes og andre landnamsmænds bosætning i Grønland indeholder også beretninger om rejser fra

Grønland vestpå mod Vinland, Markland og Helluland. Der er enighed om, at Helluland er identisk med Baffin Island og Markland med Labrador. Men hvor lå Vinland? Hvad ville vikingerne egentlig på de nye steder? Og hvorfor blev de ikke der? Diskussionerne er ikke blevet mindre, siden BBC i en film om vikingerne i Nordamerika i foråret 2016 annoncerede, at de ved hjælp af "satellitarkæologi" har lokaliseret en hidtil ukendt vikingebosætning på New Foundland.

DEN KONGELIGE RESIDENS VED TISSØ

Foredrag af museumsassistent Josefine Franck Bican, Nationalmuseet

Tirsdag den 9. maj kl. 19.30 i Medborgerhuset i Taastrup

Nationalmuseet har siden 1995 foretaget arkæologiske udgravninger ved den vestlige bred af Tissø. Pladsen er den bedst undersøgte af sin art i Nordeuropa og viser mange aspekter af komplekset og dets aktiviteter. Omkring 12.000 detektorfund vidner om stedets betydning, blandt andet ses fine smykker af høj kvalitet - nogle af dem med kendte motiver fra den nordiske mytologi. Det mest berømte fund fra området er den 2 kg store guldring "Tissøringen", der er det største eksisterende guldfund i Danmark. Disse fine ting samt hele fire sølvskatte og våbenfund i søen vidner om områdets store betydning i årene omkring 550-1050 e. Kr. f. Foredraget vil gennemgå de spektakulære bygningskomplekser og de aktiviteter, der er foregået på pladsen med fokus på magt og kult. Pladsen fører os vidt rundt i den elitære magts symbolarkitektur og virke. Som noget ganske enestående og nyt inden for forskningen, er flere forskellige typer af kult og religiøse handlinger blevet afdækket på pladsen i de senere år. Tissø er et eksempel på, hvorledes en småkonge har manifesteret sin magt på

samme sted i en 500 år lang periode.

Forskningsprojektet "Førkristne Kultpladser" har de seneste fem år foretaget nye undersøgelser på stedet med henblik på at afdække kulten. I foredraget vil man kunne hører om seneste nye forskningsresultater fra pladsen. Resultater, der fortæller nye historier om vikingetidens kult og ritualer.

Nyt Fra Tværpilen

Tværpilens nyhedsbrev udgives 4 gange om året – 1. marts, 1. maj, 1. oktober og 1. december.

Den elektroniske udgave af *Nyt fra Tværpilen* er gratis og suppleres lejlighedsvis med en "husk at". Tilmeld dig ved at maile "Nyhedsbrev" og din mailadresse til Bente Larsen: larsen.bente@gmail.com

Ønsker du *Nyt fra Tværpilen* i papirudgave, sendes det som almindelig brev og koster 35 kr. om året. Beløbet kan eventuelt betales sammen med kontingentet.

Tilmeld dig hos Bente Larsen på 28939467.

Husk at meddele os eventuelle ændringer i dine post- og mailadresser.

Stof til *Nyt fra Tværpilen* skal fremsendes senest en uge før udgivelsen.

TURE

ARKÆOLOGISK TUR TIL DET SMUKKE SYDFYN

Lørdag-søndag 6. – 7. maj 2017

Vi starter turen **lørdag morgen kl. 7.30 på Høje Taastrup station**, hvor vi bliver hentet af en bus der kører os til Gudme, hvor vi ser Gudmehallen og får fortalt om udgravningerne i Gudme og Lundeborg. Så kører vi til Lundeborg, hvor vi spiser frokost (for egen regning, men så vidt muligt forudbestilt).

Så fortsætter vi til Broholm slot og den berømte **Broholmsamling**, hvor vi får en rundvisning. Dernæst kører vi til Svendborg og bliver indkvarteret på **Hotel Christiansminde**, der ligger smukt lige ned til fjorden. Der vil være tid til at gå rundt i byen og evt. besøge Svendborg museum, inden vi spiser en fælles middag på hotellet (er inkluderet, dog ikke drikkevarer).

Søndag morgen efter morgenmaden tager vi med bussen videre til **Pipstorn skov**, der er fuld af oldtidsgrave. Vi ser så meget vi kan nå og kører derefter videre mod Nyborg. Vi spiser frokost i centrum af Nyborg (for egen regning). I **Nyborg** håber vi at få set både slottet og udgravningerne omkring. Der er store udgravninger i gang, inden Slottet og omgivelserne skal totalrenoveres. Vi kører ca. kl. 17 mod Høje Taastrup igen, hvor vi er ca. 18.30.

Pris inc. bus, hotel med middag og morgenmad, entreer og guider: **2000 kr.**

For enkeltværelse tillægges **200 kr.** For værelser med ekstra udsigt tillægges også 200 kr.

Tilmelding og betaling **senest 1. marts 2017**

Tilmelding til Ann Welling (43 52 91 47 eller 26 13 91 47 eller mail: chrisognene@ofir.dk)

Betaling på konto reg.1551 konto 5684382 med angivelse af navn, Sydfyn og evt. ønske om eneværelse.

Ret til mindre ændringer forbeholdes.

TUR TIL JELLING

Lørdag 10. juni 2017

Turgruppen arrangerer nu turen til Jelling. **Turen starter mellem kl. 8.30 og 9 fra Høje Taastrup station**, hvorfra vi kører med toget direkte til Jelling. Det tager 2.5 time. Man bedes selv købe billet til toget. Museet, der består af Oplevelsescenteret og Monumentområdet, ligger tæt på stationen. Der er gratis adgang begge steder.

Når vi ankommer til Jelling, finder vi et sted at spise den medbragte madpakke, det er desværre ikke tilladt i museets cafe.

Kl. 13 vil vi få en rundvisning i

Monumentområdet, det tager ca. 45 min.

Tværpilen betaler for rundvisningen. Derefter kan vi drikke en kop kaffe sammen i museets cafe og herefter kigge på oplevelsescenteret.

Der er også tid nok til at kigge lidt mere på monumentområdet inden turen går hjemad. Museet lukker kl. 17.

Der går tog tilbage en gang i timen, men da det er en lang tur hjem, foreslår jeg, at vi spiser lidt aftensmad sammen inden hjemturen. Det er flere spisesteder i Jelling med mad til rimelige priser. Jeg finder et sted og bestiller bord til os.

Denne gang er der tilmelding til turen, så send en **email senest d. 27. maj** til undertegnede, hvis du er interesseret i at deltage, angiv om du ønsker at deltage i spisning af aftensmad. DSB's køreplaner rækker ikke så langt, så der kommer nøjagtig information om turen enten i forårets Nyhedsbrev, eller pr. email, når tiden nærmer sig.

Venlig hilsen, Kirsten

Email: kiraja@stofanet.dk

Nyt om arkæologi

videnskab.dk

Læs spændende artikler om seneste forskning inden for mange forskellige områder, heriblandt arkæologiske nyheder på videnskab.dk.

Hver dag udsendes et nyhedsbrev med en kort beskrivelse af links til artiklerne.

Tilmeld nyhedsbrev allernederst på deres forside.

historie-online.dk

Læs seneste nyt om danske historiske og arkæologiske emner, og bliv orienteret om nye udstillinger, bogudgivelser m.m. på historie-online.dk.

Hver uge udsendes et nyhedsbrev med en kort beskrivelse af og links til nyhedsartiklerne.

Tilmeld nyhedsbrev øverst på deres forside.

FOLKEUNIVERSITET

BEBYGGELSESMØNSTRE,
HANDELSPLADSER OG TIDLIGE BYER I
JERNALDEREN OG VIKINGETIDEN.

Forelæsningsrække

8 mandage fra 6.2.2017 – 3.4.2017

Tid og sted ses i det nye forårsprogram, som udkommer i uge 50 online på www.fukbh.dk og bliver sendt med posten til tidligere kursister.

Tilmeldingen åbner den 19 december kl. 10

Tilmelding via hjemmesiden www.fukbh.dk, på telefon 3532 8710, ved indsendelse af check eller ved personlig henvendelse til sekretariatet Njalsgade 136, bygning 27, 3. sal

I Jernalderen opstår de første centralpladser - tidlige byer. I Uppåkra i Skåne ligger en af en imponerende størrelse, dobbelt så stor som Hedeby.

Den var i brug i mange århundreder.

Skandinaviens handelsplads var Hedeby, som må ses i samspil med det sydlige Jylland. Også Odense har en historie tilbage i Vikingetiden. I Himmerland ligger Borremosefæstningen, men en helt ny befæstet plads er nylig fundet. Runestenene er markeringer af magt, krig og handel. Bebyggelsesmønstrene og social struktur i Bronze- og Jernalderen ser vi også på. endelig behandles gulddeponeringerne i Jernalderen i det fynske kulturlandskab.

- 6/2 Uppåkra
Professor Mats Roslund, Lunds Universitet
- 13/2 Runesten
Seniorforsker Lisbeth Imer, Nationalmuseet
- 20/2 Vinterferie.
- 27/2 Befæstninger i Himmerland og andre spændende fund
Museumsinspektør Bjarne Henning Nielsen
Museum Himmerland (Aars)
- 6/3 Bebyggelsesmønstre og social struktur i ældre Jernalder.
Museumsinspektør Kaare Gyldeløve.
Museum Himmerland(Aars)
- 13/3 Vikingetid i Sønderjylland og Hedeby
Museumsinspektør Silke Eisenschmidt
Museum Sønderjylland (Haderslev)
- 20/3 Odenses opståen.
Museumsinspektør Mogens Bo Henriksen,
Odense Bys Museer
- 27/3 Gulddeponeringer på Fyn
Museumsinspektør Mogens Bo Henriksen,
Odense Bys Museer.
- 3/4 Bebyggelsesmønstre i Bronzealder og tidlig Jernalder.
Museumsinspektør Mads Runge, Odense Bys Museer

BESTYRELSEN

Formand

Ann Welling
Baunevej 84
2630 Taastrup
2613 9147
formand@tvaerpilen.dk

Næstformand

Ninna Thomsen
Annexstræde 12
2500 Valby
3324 0822
naestformand@tvaerpilen.dk

Kasserer

Lina Poll
Snogholmvej 11
2750 Ballerup
5133 1423
kasserer@tvaerpilen.dk

Sekretær

Bente Larsen
Egevangshusene 71
2630 Taastrup
2893 9467
sekretaer@tvaerpilen.dk

Bestyrelsesmedlem

Nina Bech
Sankt Ibs Allé 40
2630 Taastrup
3042 1364
kontakt@tvaerpilen.dk

Bestyrelsesmedlem

Kirsten Rajakumar
Støbervænget 15, 1.v.
2791 Dragør
3253 0394
kontakt@tvaerpilen.dk

Bestyrelsesmedlem

Palle Enghoff
Baunevej 46
2630 Taastrup
2343 2302
kontakt@tvaerpilen.dk

Suppleant

Chris Welling

Konsulent

Inger Byrjalsen

Revisor

Sven Erik Nordal Rask
4373 9403
revisor@tvaerpilen.dk
Revisorsuppleant
Jens V. Bruun

KONTAKTPERSONER

Gravegruppen

grave@tvaerpilen.dk
Lina Poll, 5133 1423
Ninna Thomsen, 3324 0822

Turgruppen

tur@tvaerpilen.dk
Kirsten Rajakumar, 3253 0394
Chris Welling, 2835 9147

Detektorgruppen

detektor@tvaerpilen.dk
Nina Bech, 3042 1364
Ninna Thomsen, 3324 0822

Folkeuniversitetsgruppen

fu@tvaerpilen.dk
Nina Bech, 3042 1364
Hans Kristen Nielsen, 2860 0009

Redaktionsgruppen

redaktion@tvaerpilen.dk
Ann Welling, 2613 9147

KONTINGENT

Kontingent for 2017 bedes indbetalt senest 1. marts 2017.

Og vi opfordrer alle til at indsende deres mail-adresse til bestyrelsen på kontakt@tvaerpilen.dk.

Medlemstype og pris

Enkelt	200 kr.
Familie	300 kr.
Studerende	100 kr.

Betalingsformer

Kontooverførsel: reg.nr. 1551 kontonr. 5684382
Indbetalingskort: korttype +01 kode 5684382 (via Netbank)

ADRESSER

Taastrup Medborgerhus

Taastrup Hovedgade 71
2630 Taastrup
4335 2790

Kroppedal Museum

Kroppedals Allé 3
2630 Taastrup
4330 3026

Blåkildegård

Skolevej 54
2630 Taastrup
4335 3610

Taastrup Bibliotek

Taastrup Hovedgade 86
2630 Taastrup
4325 2000

Hedehuset

Hovedgaden 371 B
2640 Hedehusene
4335 2843

Taastrup Kulturcenter

Poppel Allé 12
2630 Taastrup
4335 2843

SAMMENSLUTNING AF DANSKE AMATØRARKÆOLOGER

SDA udsender medlemsbladet Fund & Fortid fire gange om året, i marts, juni, september og december. Gennem Tværpilens medlemskab af SDA kan du abonnere på bladet og modtage de fire numre på din hjemadresse for kun 200 kr. om året (240 kr. for ikke-medlemmer).

Bladet sigter primært mod amatørarkæologer og detektorførere. Her kan de berette om deres nye og interessante fund og få fotografier af dem offentliggjort. Her er plads for foreningsmedlemmernes fortællinger om oplevelsesrige ture, udflugter og rejser med arkæologiske og forhistoriske temaer. Her bringes portrætter af entusiastiske amatørarkæologer, samt reportager om nogle af de mange udgravninger og aktiviteter, som landets foreninger tager del i.

Åbenhed, bredde og fascination ved forhistorien i dens mange aspekter er en ledetråd ved redaktionen af bladet.

Mere information findes her:

<http://www.arkaeologi-sda.dk/fund-fortid>

Fund & Fortid på facebook:

<https://www.facebook.com/groups/234008400090/>

SDAs hjemmeside kan ligeledes anbefales:

<http://www.arkaeologi-sda.dk/>

GENERALFORSAMLINGEN

Ifølge foreningens vedtægt af 1. januar 2007 indkaldes hermed til Tværpilens ordinære, årlige generalforsamling

Onsdag den 5. april 2017 kl. 20.30 i Taastrup Medborgerhus, Taastrup Hovedgade 71, Taastrup

Dagsorden ifølge vedtægt:

1. Valg af dirigent
2. Bestyrelsens beretning
3. a. Regnskab til godkendelse (decharge)
b. Budget og kontingent for det kommende år
4. Forslag (fremsendes til formanden senest 15. marts)
5. Valg
6. Eventuelt

Ad 3) Regnskab. Det reviderede regnskab vil foreligge på mødet.

Ad 5) Ifølge vedtægterne er 3 bestyrelsesmedlemmer på valg i år. Det drejer sig om

- Ninna Thomsen (p.t. næstformand)
- Nina Bech
- Palle Enghoff

Bestyrelsens øvrige medlemmer er Ann Welling (p.t. formand), Bente Larsen (p.t. sekretær) og Lina Poll (p.t. kasserer) og Kirsten Rajakumar.

Herudover skal vælges indtil 7 suppleanter, som er på valg hvert år. Suppleanterne er p.t.

- Chris Welling
- Inger Byrjalsen

Til slut skal der vælges en revisor (pt. Svend Erik Nordal Rask) og en revisorsuppleant (pt. Jens V. Bruun)

Valget foretages på bestyrelsens første møde.

Vi ønsker at styrke foreningen og opfordrer derfor alle medlemmer til at overveje at gå ind i bestyrelsen. Alle medlemmer kan på generalforsamlingen foreslå kandidater (også sig selv). Suppleanter kan (men skal ikke) deltage i bestyrelsesmøderne.

Inden generalforsamlingen kl. 19.30 – 20.30 indbyder Tværpilen til foredrag om **Vikingerne i Amerika**, se nærmere inde i bladet. Efter en kaffepause starter generalforsamlingen.

VEL MØDT!